

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

світогляду і віросповідання), принципи дотримання прав громадян, які не можуть бути обмежені (право на життя, право на здоров'я)

2) загальні (загально правові), що мають значення для всіх галузей права (принцип законності, взаємодії з органами управління і населенням, науковості, прогнозування, планування, професійної етики)

3) спеціальні (галузеві), що характерні тільки для ОРД, тобто такі, що відображають її специфіку (принцип конспірації, поєднання гласних і негласних методів та засобів ОРД, наступальності). [4]

Таким чином бачимо стислість законодавчого регулювання принципів оперативно-розшукової діяльності, що не завжди є перевагою юридичних документів. Саме безперервність виконання завдань оперативно-розшукової діяльності дозволяє швидко та продуктивно забезпечувати розслідування злочинів та попереджувати вчинення нових, що набуває крайньої актуальності в умовах війни. Безперервність слід розглядати як один з принципів, на яких повинна ґрунтуватися оперативно-розшукова діяльність. Тому у висновок роботи пропонується на законодавчому рівні внести безперервність як одну з керівних засад оперативно-розшукової діяльності.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 22, ст.303)

2. Закон України «Про правовий режим воєнного стану» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 28, ст.250)

3. Особливості кримінального процесу в умовах воєнного стану: інтернет-джерело URL [https://jurliga.ligazakon.net/analytics/212017_osoblivost-krimnalnogo-protsesu-v-umovakh-vonnogo-stanu]

4. Система принципів ОРД та їх методологічна основа: інтернет-джерело URL [http://ord-irina.pp.ua]

Толокольнікова Анжела Вікторівна
Курсант 3-го курсу ННІ № 2
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: **Василинчук В.І.**
професор кафедри оперативно-розшукової діяльності НАВС, доктор юридичних наук, професор

ВИКОРИСТАННЯ ПОЛІГРАФА В ПРАВООХОРОННІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Проблема виявлення неправди у взаємодії людей існувала і існує не лише в Україні, а й в зарубіжних країнах в продовж багатьох років, а саме від початку такої взаємодії. Навіть в період Воєнного стану в Україні ця проблема набирає ще більшої актуальності в різних сферах життєдіяльності.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СПАНУ

Нині розроблено кілька пристроїв для детекції брехні. До них належать: контролограф, фоноскоп, аналітичні комплекси дослідження магнітних сигналів та аналізатори стресу в голосі, проте найбільш ефективний та найлегший у використанні – поліграф.

Поліграф – комп'ютерний технічний засіб, що відповідно до його технічних характеристик здійснює реєстрацію змін психофізіологічних реакцій людини у відповідь на пред'явлення за спеціальною методикою певних психологічних стимулів, не завдає шкоди життю, здоров'ю людини та навколишньому середовищу; [1, с. 43]

Всі поліграфні дослідження поділяються на:

- Стандартні перевірки (тести) з використанням поліграфа, які проводяться державними чи приватними поліграфологами з метою розслідування правопорушень, кадрового відбору, з'ясування приватних питань, тощо.

- Психологічні експертизи з використанням поліграфа, які проводяться в рамках кримінального, цивільного, адміністративного чи господарського процесу, а висновки за їх результатами використовуються як докази.

На сьогодні, коли процес правотворчої діяльності в Україні набуває швидких темпів розвитку, спостерігаються більш позитивні тенденції в приведенні правової системи України відповідно до міжнародних стандартів.

Застосування інструментальної детекції на основі поліграфа в різних сферах суспільних відносин нині є поширеним явищем. Оскільки правоохоронні органи є представниками державної влади, їх метою є забезпечення добробуту кожного індивіда шляхом боротьби зі злочинами, що посягають на права та свободи громадян. [2, с. 164]

Проведення перевірок з використанням поліграфа в Україні є законним. Нормативні акти, що передбачають можливість їх проведення: Конституція України, Цивільний кодекс України, Кодекс законів про працю України. А саме згідно Статті 28 Конституції України: «Ніхто без його добровільної згоди не може бути підданий медичним, науковим чи іншим дослідженням». Стаття 281 Цивільного кодексу України: «Медичні, наукові та інші дослідження можуть проводитися лише щодо повнолітньої дієздатної фізичної особи за її вільною згодою». Дослідження з використанням поліграфа проводяться з особами, які досягли 18 років та власноруч підписали добровільну письмову згоду на проведення дослідження з використанням поліграфа. Стаття 26 Кодексу законів про працю України: «При укладенні трудового договору може бути обумовлене угодою сторін випробування з метою перевірки відповідності працівника роботі, яка йому доручається». Таким чином, є всі законні підстави для проведення поліграфічних досліджень в ході розкриття злочинів та при прийомі на роботу за умови добровільного надання згоди на ці дослідження. Законодавство не вимагає наявності спеціального Закону /інструкції/ порядку, які б окремо регламентували саме поліграфні дослідження. [3]

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Нормативні акти, в яких передбачено застосування поліграфа та обов'язковість дотримання ДСТУ:

- 1) Розвідувальні органи України стаття 31 ЗУ «Про розвідку»;
- 2) Державне бюро розслідування стаття 26 ЗУ «Про Державне бюро розслідувань»;
- 3) Бюро економічної Безпеки стаття 24 ЗУ «Про Бюро економічної безпеки України»;
- 4) Офіс генерального прокурора України Наказ від 17.09.2021 № 293 “Про затвердження Інструкції про порядок проведення психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа в органах прокуратури України”;
- 5) Державна податкова служба України Наказ Міністерства доходів і зборів України від 02.08.2013 р. № 329, яким затверджена “Інструкція щодо застосування комп’ютерних поліграфів у роботі Міністерства доходів і зборів України”;
- 6) Управління державної охорони України Наказ УДО від 09.02.2021 №95 “Про затвердження Порядку проведення психофізіологічного дослідження із застосуванням поліграфа в Управлінні державної охорони України”;
- 7) Міністерство оборони України Наказ Міністерства оборони України від 14.04.2015 р. № 164 “Про затвердження Інструкції з організації та проведення психофізіологічного дослідження персоналу із застосуванням поліграфа у Міністерстві оборони України та Збройних Силах України”.

Підвищення ефективності антикорупційних процедур, що тривають в Україні, та запровадження новітніх форм протидії злочинності визначає необхідність розширення сфери поліграфних досліджень. МВС України неодноразово зверталось до цієї проблематики, ужито низку заходів щодо упровадження комп’ютерних поліграфів у практичну діяльність органів внутрішніх справ. Саме тому в 2001 р. вчені Національної академії внутрішніх справ запатентували новітній принцип дії мовлення вогополіграфа, що полягає в апаратному аналізі фізичних характеристик усного мовлення особи. [4,с.3]

Під час оперативно-розшукової протидії злочинам дуже часто виникають ситуації коли є сумніви у правдивості інформації, що надається особою щодо обставин, які є предметом розслідування і без використання спеціальних знань отримати будь-які відомості щодо них неможливо або вкрай важко. Прикладом такого використання спеціальних знань та спеціальної техніки під час проведення протидії кримінальним правопорушенням є застосуванням поліграфа.

До кримінального судочинства поліграфологи можуть залучатись під час проведення слідчих (розшукових) дій. Як показує судова практика, до них належать експертиза, допит, пред’явлення для впізнання, обшук, слідчий експеримент тощо.

У разі призначення експертизи поліграфолог отримує процесуальний статус експерта, в інших випадках його залучають як спеціаліста. Слід

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЮ ПОЛІЦІЄЮ УКРАЇНИ ПУБЛІЧНОЇ БЕЗПЕКИ І ПОРЯДКУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СПАНУ

звернути увагу, що в судовій практиці наявні також випадки проведення допитів самих поліграфологів як свідків щодо результатів проведених ними опитувань, та приєднання цих показань до матеріалів провадження в якості доказів. Законодавчо не існує ніякої різниці, чи проводились ці поліграфні опитування в межах кримінального провадження, за яким проводиться допит, чи вони були проведені за межами такого провадження. У такому разі поліграфолога залучають до кримінального судочинства як свідка.

Ураховуючи вищевикладене, можна зробити певні висновки, а саме:

- 1) відомості, отримані поліграфологом під час проведення опитування, є такими, що становлять професійну таємницю, тобто «поліграфологічну»;
- 2) із метою дотримання прав опитуваної особи та підняття престижу професії поліграфолога відомості, що становлять поліграфологічну таємницю, не повинні підлягати поширенню будь-яким способом, окрім випадків, завідомо обговорених з опитуваною особою або з її письмового дозволу;
- 3) нормативне забезпечення поліграфологічної таємниці фактично відсутнє або потребує відповідних змін;
- 4) проблематика правового забезпечення поліграфологічної таємниці потребує додаткового наукового дослідження.
- 5) потрібно піднімати і виводити це питання на законодавчий рівень, щоб для призначення на посади в правоохоронні органи усі кандидати в обов'язковому порядку проходили поліграф як перед призначенням на посаду так і в продовж служби в правоохоронних органах через визначений термін.

Список використаних джерел:

1. Казначеев Д.Г. Актуальні питання використання поліграфа під час оперативно-розшукової протидії злочинам./ Оперативно-розшукова діяльність Національної поліції: проблеми теорії та практики : матеріали Всеукр. наук.- практ. конф. (Дніпро, 20 жовт. 2017 р.): у 2-х ч – Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. – Ч. 1. – 132 с. Веб-сайт URL: [5_220721_113933.pdf](#)
2. Анна Мокрицька, Тетяна Сліпченко: Використання поліграфа у правоохоронній діяльності: досвід зарубіжних країн/ Актуальні проблеми правознавства. Випуск 2(18).2019р., С.163-168 Веб-сайт URL: [Мокрицька_220721_114410.pdf](#)
3. Всеукраїнська Асоціація Поліграфологів. Законодавство в сфері поліграфних досліджень. Веб-сайт URL: <https://polygraph.ua/zakonodavstvo/>
4. Черней В.В. Актуальні проблеми впровадження поліграфічних технологій у правоохоронну діяльність./ Використання поліграфа в правоохоронній діяльності: проблеми та перспективи [Текст] : матеріали III Міжнар. наук.- практ. конф. (Київ, 7–8 листоп. 2015 р.). – К. : Нац. акад. внутр. справ, 2015. – 244 с. Веб-сайт URL: [tezu-poligraff_220721_114739.pdf](#)